

OB ZAČETKU KONFERENCE ZA RAZOROŽEVANJE V ŽENEVI**OBSTAJAJO TOKRAT BOLJŠI POGOJI ZA SPORAZUM?****Osrednje vprašanje: prenehanje jedrskih poskusov in postopno uničevanje atomskega orožja - Stališča zahodnjakov in Sovjetske zveze - Na konferenci imajo nevtralne in nevezane države relativno večino**

Pod skupnim predsedstvom zunanjih ministrov Amerike in Sovjetske zveze se je v sredo pričela v Ženevi konferenca o razoroževanju, ki se je udeležujejo odposlanstva 17 držav. Zborovanja, ki poteka v okviru Organizacije združenih narodov, bi se moralo pravzaprav udeležiti 18 držav, toda general De Gaulle in njegova vlada sta iz došle natančno še nepojasnjenih vzrokov sklenila, da Francija pri teh delih ne bo sodelovala.

Odposlanstva posameznih držav vodijo zunanji ministri. Udeležence konference lahko razdelimo v tri skupine: zahodni tabor predstavljajo Amerika, Velika Britanija, Kanada in Italija, vzhodni tabor pa Sovjetska zveza, Poljska, Češkoslovaška, Bolgarija in Romunija. Poleg teh pa je prisotnih kar osem nevtrálnih ali nevezanih držav, in sicer Indija, Burma, Združena arabska republika, Nigerija, Etiopija, Brazilija, Mehika in Švedska. Tako se je prvič zgodilo, da v tem pomembnem mednarodnem odboru imajo relativno večino nevezane države, kakor se najbrž tudi prvič dogaja, da so zahodne države zaradi odsotnosti Francije v manjšini.

PROBLEM NI NOV

Kot znano, ni danes prvič, da se v okviru mednarodnih organizacij razpravlja o potrebi, da se neha tekma v oboroževanju. S tem problemom se je po prvi svetovni vojni žal brez uspeha že bavila Zveza narodov. Zelo pereče pa je to vprašanje postalo kmalu po drugi svetovni vojni, ko so velesile pričele izdelovati atomsko in jedrsko orožje, katerega že sam obstoj hudo in neposredno ograža ves svet. Da bi preprečili nadaljnjo tekmo v izdelovanju in izpopolnjevanju tega strahotnega orožja, je bil v okviru OZN pred leti ustanovljen 10-članski odbor, ki pa kljub neštetim sejam in razpravam ni dosegel nobenega sporazuma. Edini posredni uspeh teh prizadevanj je bilo morda takoimenovano »jedrsko premirje«, to je sporazum, po katerem so velesile sklenile začasno prenehati z jedrskimi poskusi.

Toda tudi to premirje ni dolgo trajalo, ker ga je najprej prelomil general De Gaulle s svojimi atomskimi poskusnimi razstreljevanji v Sahari. zadnji udarec pa mu je dal Nikita Hruščev, ko je lansko jesen iznenađo ukazal razstreliti nekaj svojih »superbomb«, katerih uničevalna sila zdaleč presega vse tiste, ki so jih doslej preizkusili Amerikanci.

JEDRSKO PREMIRJE

Takšna je torej na kratko zgodovina dosedanjih pogajanj za razoroževanje in odpravo atomskega ter jedrskega orožja, katerega izdelovanje pa se je kljub temu in celo s pospešenim tempom nadaljevalo.

Odbor 18 oziroma 17 držav, ki zaseda v Ženevi, bi moral najprej razpravljati in sklepati o predlogu, da se prenehajo jedrski poskusi. Ta problem, kot smo že omenili, ni nov, ker ga je obravnaval nič manj kot tri leta in tri mesece — od 31. oktobra 1958 do 29. januarja 1962 — poseben odbor, ki so ga sestavljali predstavniki Združenih držav, Velike Britanije in Sovjetske zveze. Odbor se je razšel, ker so Sovjeti odpovedali sodelovanje in ne da bi dosegel kakšen rezultat.

SKLEP AMERISKE VLADE

Sedanja konferenca pa deluje v nekoliko drugačnih pogojih, ker ji je bil — čeprav posredno — postavljen rok, v katerem mora zaključiti svoja dela. Predsednik Kennedy je namreč 2. marca t. l. naznanil, da bo Amerika konec aprila ponovno pričela z jedrskimi preizkusi v ozračju, češ da so ameriški strokovnjaki ugotovili, da so Sovjeti z zadnjimi razstreljevanji v lanski jeseni dosegli na področju jedrskega orožja neko prednost in da jih Amerika mora zato dohiteti. Kennedy pa je hkrati poudaril, da njegova vlada tega sklepa ne bo izvedla.

Sistem nadzorstva sporno vprašanje

Sklep o nameravani obnovitvi jedrskih preizkusov in ta sovjetski predlog sta najvažnejša dogodka, ki sta nastala tik pred ženevsko konferenco. A kljub vsemu temu je osnovno vprašanje, o katerem razpravljajo udeleženci zborovanja, ostalo nespremenjeno. Gre namreč še zmeraj za to, kako zblížati stališča, ki jih o problemu razoroževanja zavzemata Vzhod in Zahod.

Zahodnjaki namreč vztrajajo na stališču, da je treba poleg sporazuma o prenehanju jedrskih poskusov tudi določiti, kako in s kakšnimi sredstvi bodo ugotavljali in nadzorovali, če se posamezne države res držijo sprejetega dogovora. Kar zadeva postopno uničevanje orožja, pa predlagajo, da je treba nadzorovati tudi orožje, ki ostane, in ne samo tisto, ki ga postopno uničujejo.

Sovjeti so za prenehanje jedrskih poskusov, za odpravo jedrskega orožja, oziroma za njegovo postopno uničevanje, a odklanjajo zahodni predlog o sistemu nadzorstva,

če se medtem izkaže, da je res mogoče doseči sporazum o prenehanju prav vseh atomskih poskusov.

V čem naj bi bili Sovjeti pred Amerikanci? Strokovnjaki sodijo, da sta si obe velesile približno enako močni po številu jedrskih izstrelkov in drugega jedrskega orožja ter da ima Amerika morda v tem oziru nekoliko prednosti. Obe državi pa se že več let vztrajno trudita, da bi odkrili ali izpopolnili sredstva, ki bi lahko uničila sovražnikovo jedrsko konico, še preden bi ta dosegla svoj cilj. Ne gre torej več za to, katera izmed držav bo imela večje število jedrskega orožja, temveč samo za to, kdo bo prvi odkril omenjeno sredstvo in s tem dosegel absolutno premoč.

Amerikanci sedaj trdijo, da so Sovjeti prav na tem področju dosegli z zadnjimi eksplozijami določen napredek in da so zato v Ameriki naravnost prisiljeni nadaljevati jedrske poskuse.

Sovjeti so ameriško napoved o ponovnem začetku jedrskih razstreljevanj označili za izsiljevanje, češ da se s tem hoče izvajati na udeležence pritisk, kar da je nedopustno. V odgovor so Sovjeti sporočili glavnemu tajniku Združenih narodov, da so pripravljene sprejeti obvezo, da ne bodo izročili atomskega orožja drugim komunističnim državam, če enako obvezo sprejmejo tudi zahodnjaki.

češ da bi to ne bilo nič drugega kot nova oblika vohunstva.

Doslej ni znano, če so se stališča v predhodnih razgovorih med zunanjimi ministri treh velesil vsaj nekoliko zblížala, vendar ni izključeno, da ne bo že v prihodnjih dneh padel kak nov predlog. Ameriški predsednik Kennedy je tik pred začetkom konference izjavil, da bo ameriško odposlanstvo naredilo »vse, kar je mogoče, da se doseže sporazum o razoroževanju, ki naj človeštvo osvobodi preteče jedrske grožnje«. Angleški ministrski predsednik Macmillan pa je poudaril, da je vedno pripravljen, udeležiti se vrhunškega sestanka, če bi potek že nevskih razgovorov zahteval udeležbo ministrskih predsednikov.

Vprašanje razoroževanja je seveda povezano z drugimi mednarodnimi problemi in zlasti z vprašanjem Berlina ter nemške mi-

RADIO TRST A

• NEDELJA, 18. marca, ob: 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Harfa v gozdu«, pravljica (Tončka Curk), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Glasba po željah; 14.45 Vokalni oktet France Prešeren; 15.40 Portret v miniaturo: Ima Sumac; 17.00 Tvoronica sanj, obzornik filmskega sveta; 18.30 Tržaški obiski: »Mačkovlje«; 21.00 Ljudska opravila in opasila — Niko Kuret: »O, duša, pojdi z mano«; 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 19. marca, ob: 8.30 Slovenski karakteristični ansambli; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.30 Glasba po željah; 15.00 Čajkovski: »Trnjulčica«, balet — uvod, prolog in prvo dejanje; 16.30 »Kristus in sv. Peter po Nadiški dolini«, po stari legendi za radio napisal Jože Peterlin, igrajo člani RO; 18.00 Italijanščina po radiu; 19.00 Postni govori — dr. Jože Prešeren: »Zgodovinska gotovost o Jezusu Kristusu«; 20.00 Športna tribuna; 20.30 Wolfgang Amadeus Mozart: »Così fan tutte«, opera v dveh dejanjih. Približno ob 22.00 »Opera, avtor in njegova doba«.

• TOREK, 20. marca, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.00 Sola in vzgoja — Ivan Theuerschuh: »Pravo očetovstvo je junaštvo«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Slovenske Lavre — Martin Jevnikar: »Ivan Cankar in Ana Lušino«; 21.40 Koncert tenorista Dušana Pertota. Na sporedu so Smetanovi in Dvorakovi samospjevi; 22.10 Obletnica tedna — Josip Tavčar: »Johann Wolfgang Goethe ob 130-letnici smrti«.

• SREDA, 21. marca, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 Italijanski operni pevci: »Margherita Carosio«; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. M. Starc); 20.30 »Pot v neznanost«, igra (Randolph Stowa - Joy Hollyer - Ivan Savli), izvajajo člani RO; 22.20 Gian Battista Lulli: Dies irae, motet za dva zbora in orkester.

• ČETRTEK, 22. marca, ob: 18.00 Radijska univerza — msgr. Jakob Ukmar: Iz zgodovine vesoljnih cerkvenih zborov. »Volitev novega papeža — postava letne spovedi in velikonočnega obhajila«; 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja; 19.00 Lepo pisanje — vzori in zgledi mladega rodu; 20.30 Simfonični koncert. Približno ob 22.00 Književnost in umetnost — Franc Jeza: »Knjiga Stanka Janežiča: Moja podoba«.

• PETEK, 23. marca, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Skladbe sodobnih italijanskih avtorjev; 19.00 Postni govori: msgr. Janez Vodopivec: »Jezusova osebnost«; 20.30 Gospodarstvo in delo«; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele 19. stoletja — Wilhelm Hauff: »Zgodba o kalifu štorklji«.

• SOBOTA, 24. marca, ob: 14.40 Jugoslovanske ritmične popevke; 15.30 »Čudež dolgočasje«, igra (Renato Mainardi - Janko Jež), igrajo člani RO; 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija — Nebesa, 19. sprev. Prevedel Alojz Gradnik, pripravil Boris Tomažič; 18.30 Jazz panorama; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Skladbe tržaških avtorjev.

Obstajaje tokrat boljši pogoji za sporazum?

(Nadaljevanje s 1. strani)

rovne pogodbe. To tembolj, ker se je položaj v bivši nemški prestolnici v zadnjem času zaostрил.

Morda se bo že v prihodnjih dneh izkazalo, ali je o vseh teh vprašanjih, ki ob blizu zanimajo vse človeštvo, mogoč pamenten sporazum. Važno in odgovorno vlogo bodo seveda pri razgovorih imeli tudi predstavniki nevtralnih in nevezanih držav, ki sicer same ne razpolagajo s strahotnim jedrskim in atomskim orožjem, a ki kljub temu glede tega problema ne morejo biti nevtralne, ker bi jih v primeru spopada čakala ista in morda še slabša usoda kot velesile.

Predvsem nevtralne države imajo zato nalogo, da na ženevski konferenci iznesejo voljo in zahtevo ogromne večine človeštva, naj mogočniki tega sveta nehajo trošiti

Nadškofovsko ustoličenje

V nedeljo, 4. marca, je ljubljanska škofija učakala slovesen praznik. Dosedanji škof msgr. Anton Vovk je bil ustoličen za nadškofa nove ljubljanske nadškofije svetega Cirila in Metoda. Papeško bulo o povzdignjenju je prebral zagrebški nadškof Šeper.

Slavnosti sta se udeležila tudi oba apostolska administratorja slovenskih krajev, ki so bili pred vojno pod goriško ali tržaško škofijo, msgr. Mihael Toroš in msgr. Albin Kjuder. Apostolski administrator Kjuder se je pred ustoličenjem ljubljanskega nadškofa vrnil z obiska pri svetem očetu, ki ga je zelo prijazno sprejel in se dal skupaj z njim tudi fotografirati. Msgr. Kjuder je prinesel s seboj tudi papeževe darove za ljubljanskega nadškofa. V Vatikanu kažejo v zadnjem času izredno zanimanje za cerkvene razmere v Jugoslaviji.

Proces v Messini

Pred porotnim sodiščem v Messini teče prav nenavadna razprava, ki žarko osvetljuje čudne razmere na Siciliji. Pred porotniki stojijo štirje kapucini iz samostana Mazzarino in trije laiki, ki so obdolženi zločinske zveze za izsiljevanje. Vmes so celo umori, grozilna pisma, strahovanja, prava romantika starih roparskih časov. Glavar tolpe, si je znal zaplesti v svojo mrežo tudi kapucine, je bil baje samostanski vrtnar Lo Bartolo, ki je pa že umrl v preiskovalnem zaporu. Na pisalni stroj patra Vittorina so bila baje tipkana grozilna pisma bogatim osebam v okolici; 83-letni oče Carmelo je bil prisiljen sprejemati vsote, katera je tolpa določila, da so jih morali znamenovanj plačati. Gredo v milijone. Sivolasi redovnik je izjavil, da je res sprejemal izsiljeni denar, da bi preprečil hujše. Oče Agripino je pa priznal, da je vodil blagajno, ker bi ga sicer oni trije soobdolženi laiki ubili. Veleposestnik Angelo Cannada je bil res ustreljen leta 1958, ker se ni brž udal izsiljevalcem.

Redovno družino brani dosti najslovesnejših odvetnikov, med temi tudi stari Carnelutti, ki se poteguje za nedolžnost kapucinov, ker da so delali iz golega strahu in da niso zločinov prav nič krivi. Razprava je dvignila dosti prahu. Kje je krivda, pa bo razsodilo porotno sodišče.

ogromne vsote denarja za izdelavo smrtonosnega orožja in naj ta denar in druga sredstva dajo raje na razpolago človeštvu, da si v svobodi in miru pripravlja lepšo bodočnost.

—0—

Zakaj niso mogli najti grobišča?

Pred dnevi so prepeljali v Italijo zemske ostanke 13 italijanskih letalcev, ki so 13. novembra 1961 na tragičen način zgubili življenje v Kongu. Kot znano, niso niti kongoška oblastva niti poveljstvo Združenih narodov mogla odkriti grobov, v katerih so ležala trupla pobitih letalcev. Sele vojaškemu kaplanu Emirenu Massettu se je na doslej še nepojasnjen način posrečilo v razmeroma kratkem času zvedeti, kje so letalci bili zakopani.

V ponedeljek je bila v Pisi žalna slovesnost, ki so se je poleg sorodnikov padlih vojakov udeležili predsednik republike Gronchi, ministrski predsednik Fanfani in več dipomatskih predstavnikov, med njimi jugoslovanski veleposlanik v Rimu Javorski.

Ko so časnikarji vprašali vojaškega kaplana, kako je odkril grobišče, je ta izjavil: »Če bi govoril, bi po eni strani pravilno ravnal, po drugi pa škodoval tistim, ki so ostali v Kongu. Premislil sem oboje in sklenil molčati«.

Zadeva je vsekakor zagonetna, a s časom se bo morda le razvozlala.

KDO BO PREDSEDNIK?

Le še dva meseca nas ločita od volitev novega državnega predsednika. Seznam kandidatov na prvo mesto v republiki se vedno bolj daljša. Za ta visoki položaj se po dosedanjih vesteh potegujejo: zunanji minister Segni, ki računa na glasove večine krščanskih demokratov in desnice, Saragat, drugi kandidat, upa na svojo stranko, socialiste in na nekatere glasove demokristjanov. Računa kar na precejšnje število. Senatorji so pa bolj za Merzagoro, za katerega bi menda glasovali tudi komunisti in desničarji. Piccioni, ki je predsednik demokrščasne stranke, ima precej izgledov pri svojih pristaših, liberalcih in nekaterih sredinskih levičarjih. Med kandidati sta tudi Paolo Rossi in Gaetano Martino, bivši zunanji minister, ki pa ne bi pritegnila po sedanjih sodbah bogzna kaj glasov. Nazadnje se je oglasilo tudi ime ministra Campilija. V skrajnem slučaju, ker od vseh teh nima nobeden zadostne večine, bi prišel v poštev spet sedanji predsednik.

Živilske nakaznice na Kubi

Na velikem srednjeameriškem otoku Kubi bodo morali stisniti pas prav do zadnje luknje. Predsednik Fidel Castro je napovedal, da bo vlada že prihodnji teden prisiljena izdati živilske nakaznice, ker so Združene države ukinile sleherni dovoz živil na otok. Potrošniki bodo prejeli le po 340 gramov mesa na teden, na mesec pa samo po 50 gramov masla, šest jajc, poldrug kg krompirja, pol kg fižola in tri kilograme riža. Za pranje in umivanje bo prav tako huda, ker bo vsak prebivalec imel pravico samo do enega kosa mila na mesec. Gospodinje bodo smele kupovati samo pri najbližjem trgovcu. Živilske nakaznice bodo izdajali »odbori za obrambo revolucije«.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 18. marca, nedelja: 2. postna
- 19. marca, ponedeljek: Jožef
- 20. marca, torek: Feliks
- 21. marca, sredo: Benedikt
- 22. marca, četrtek: Caharija
- 23. marca, petek: Pelagija
- 24. marca, sobota: Gabrijel

Vsem Jožicam in Jožetom, ki bodo v ponedeljek obhajali svoj god, želi naš list, da bi praznik srečno prebili, in jim ob tej priliki tudi vošči mnogo sreče in zadovoljstva za bodočnost.

Nova vlada ima zaupanje poslanske zbornice

Kot je bilo pričakovati, je nova sredinsko-levičarska vlada, ki ji predseduje Fanfani, v soboto dobila zaupnico poslanske zbornice. V ponedeljek pa je pričel razpravo senat, kjer bodo o zaupnici glasovali še ta teden, s čimer bo izčrpan postopek, ki ga predvideva ustava, in bo vlada lahko pričela z rednim delom.

Za zaupnico vladi je glasovalo 295 poslancev, in sicer demokristjani, socialdemokrati, republikanci in nekaj neodvisnih poslancev, proti je bilo 195 poslancev, in sicer komunisti, misovci, liberalci; vsi socialistični poslanci (83) pa so se glasovanja vzdržali.

V italijanskih političnih krogih poudarjajo, da ima sedanja vlada eno najtrdnjših večin v vsej povojni dobi in da zato bi brez težav lahko izvedla program, s katerim se je predstavila parlamentu.

Pomiloščenje v Jugoslaviji

Zvezna ljudska skupščina v Jugoslaviji je izglasovala na predlog notranjega ministra Rankoviča zakon o zelo široki amnestiji. Po tej odločbi bo izpuščenih iz zaporov okoli tisoč političnih kaznjencev. Možnost povratka v domovino pa je dana 150 tisočem emigrantom in sto tisoč bivšim vojnim ujetnikom, ki so ostali po vojni v tujini. Vsi ti lahko zaprosijo za potni list in se vrnejo v domovino, kjer jim je obljubljena svobodna vključitev v življenje. Od amnestije so izključeni le vojni zločinci in pripadniki nemške manjšine, ki so sodelovali z nacističnimi četami. Minister Rankovič je po izglasovanju poudaril, da dokazuje ta amnestija politično in gospodarsko ustalitev razmer v Jugoslaviji.

Francova opora

Prejšnji teden je umrl v Madridu največji španski bogataš Juan March. Njegovo premoženje predstavlja tudi eno največjih na svetu; saj je zapustil nič manj kot 20 milijard peset. March je bil tudi steber francovega režima v Španiji že od vsega začetka.

Začel pa je iz nič. Rojen na otoku Maiorca v revni ribiški družini se je lotil kot mladenič tihotapiti tobak v španski Maroko. Po čudnih poteh se mu je posrečilo dobiti od kralja Alfonza monopol za razprodajo tobaka. Med prvo svetovno vojno je obogatel, ker je kupčeval z obema vojskujočima se taboroma. Za vlade Prima de Rivere ni imel v svojih rokah samo ves španski tobak, ampak tudi vso elektriko. Ko je bila l. 1931 proglašena republika, je za nekaj časa padel v nemilost, a je kmalu splaval na površje. Izvolili so ga celo za poslanca v cortes, kjer je sedel na skrajni desnici. Obsojen zaradi sleparij, je bil zaprt, a je pobegnul iz ječe v Francijo, kjer se je spoznal z vrhunci mednarodne finance. Z milijardami je podprl falangiste in generala Franca. V Italiji je nakupil celo letalsko brodogradnjo in pomagal generalu do zmage. Od takrat je rasel Marchov tajni vpliv na špansko politiko, še bolj pa njegove milijarde.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - Telefon 29.477

NOVICE

Pogajanja za Alžirijo

V Evianu se pogajanja med francoskimi in alžirskimi zastopniki bližajo k naglemu koncu. Optimisti so pričakovali zaključek razgovorov že za torek. Prav ta dan so pa imeli v Evianu več ur dolgo sejo za določitev predsednika začasne vlade in za policijskega načelnika. Niso si pa še na jasnem, kako in kdaj naj izpraznijo francoske čete vse alžirsko ozemlje. Vendar so vsi prepričani, da se bodo pogajanja še te dni zaključila.

V Parizu vlada pravo vojno stanje, ker se boje, da bo OAS organizirala nove atentate, ko bo proglašen mir v Alžiriji. Časopisje ogorčeno napada tajno nacionalistično organizacijo, ki je prejšnji teden povzročila v Parizu brezumne atentate in so padle tri nedolžne žrtve ter je bilo 47 hudo ranjenih. Tudi škofje so povzdignili glas proti slepemu terorju. Golistični dnevnik »Nation« poziva vse ljudstvo, naj se strne okrog vlade, če bi tajna organizacija poskusila poslednji obupni udar.

Čemu toliko krvi?

V torek je objavilo francosko vojno ministrstvo seznam padlih v sedemletni vojni v Alžiriji. Število je kar veliko, če pomislimo, da ni divjala prava vojna, ampak so bili le spopadi med vstajniki in redno armado. Bili so pa res krvavi, če pogledamo na številko 17.250 mrtvih francoskih vojakov in nad 141.000 padlih na alžirski strani. Ena tretjina izgub na francoski strani gre na račun atentatov. Ranjenih francoskih vojakov je 52 tisoč, na strani vstajnikov pa trikrat toliko. Vojna je stala Francijo vsak dan okoli dve milijardi frankov.

Človek se mora res vprašati, čemu je moralo miniti toliko let, čemu toliko človeških in denarnih žrtev, ko bi lahko že prej sedli obe stranki k pogajanjem.

Ameriški program pomoči tujini

Ameriški predsednik Kennedy je pred dnevi poslal kongresu poslanico, v kateri ga naproša, naj odobri program gospodarske in vojaške pomoči inozemskim državam. Za to pomoč načrt predvideva v finančnem letu 1962-63 skupno 4.878.500.000 dolarjev ali približno tri tisoč milijard lir izdatkov.

Za gospodarsko pomoč evropskim in nerazvitim državam Južne Amerike, Afrike itd. bi Amerika izdala 3.378.500.000 dolarjev, za vojaško pomoč pa 1.500.000 dolarjev. Medtem ko je vojaška pomoč Evropi lani znašala 413 milijonov dolarjev, je letos prdvidenih sto milijonov manj.

Kennedy je naprosil kongres, naj ne manjša predvidenih izdatkov, ker bi »prihranjeni dolarji mogli zaustaviti razvoj dežel, ki ljubijo mir, in bi hkrati ovirali, da bi se te dežele vključile v skupnost držav s trdnim demokratičnim družbenim redom.« »Vedeti bi že morali — je še dejal — da v deželah, kjer se šibkost in odvisnost ne moreta spremeniti v moč in neodvisnost,

„Ni primeren trenutek“

V krogih avstrijske socialistične stranke je dvignila precej prahu vest, da je vlada na zadnji seji zavrnila predlog notranjega ministra Brode, ki je socialist, naj se parlamentu predloži osnutek zakona »za zaščito notranjega miru«.

S tem zakonom bi sodna oblastva dobila primerno sredstvo, da bi lahko v kali zatrla dejavnost novih nacistov, rasistov in nacionalističnih skrajnežev. Proti predlogu socialističnega ministra pa so nastopili ministri, ki pripadajo Ljudski stranki, in zato je predlog padel. Kancler Gorbach, ki je hkrati tudi predsednik Ljudske stranke, je dejal, da se njegova stranka sicer strinja s predlogom, vendar sodi, da zdaj še ni primeren trenutek za njegovo uresničenje.

Socialistična stranka je proti takemu stališču ostro protestirala in javnost opozorila, da je Ljudska stranka zavrnila predlog, ki je težil k zatiranju nacistične dejavnosti. Prav na dan, ko je potekala 24. obletnica prihoda hitlerjevih čet na Dunaj in je Avstrija zgubila svojo državno neodvisnost.

Tega ne veste...

da izžareva sonce vsako minuto ogromno množino svetlobnih žarkov v osvetje, teža te množine na minuto pa znaša 250 milijonov ton.

—0—

da imajo v zvezdarni Mount Wilson tako občutljive aparate za merjenje toplote, da lahko določijo temperaturo, ki gori v razdalji 3200 kilometrov.

—0—

da bi odneslo človeka s tako silo kot izstrelek iz topa, če bi nenadoma prenehal zračni pritisk na eni strani telesa.

—0—

da je stari Rockefeller prihranil na leto 600 milijonov lir z eno kapljo cina, ker je uka zal uporabiti samo 39 in ne 40 kapelj za cinjenje petrolejskih sodov.

ne moremo pričakovati drugega kot zmedo in s tem tiranijo.«

Poleg tega načrta pomoči tujini pa obstaja še poseben program pomoči državam latinske Amerike. Kennedy je predložil kongresu v odobritev štirileten načrt, ki predvideva skupno tri milijarde dolarjev izdatkov. V prvem letu (1962-63) bi države latinske Amerike prejele 625 milijonov 400 tisoč dolarjev ali nad 400 milijard lir.

∞∞∞

Višanje cen

Cene življenjskim potrebščinam lezejo počasi, a vedno vztrajno navzgor. Po računih osrednjega statističnega urada je bil povprečni indeks za vse življenjske potrebščine v mesecu januarju za štiri odstotke višji kot lani v istem mesecu. V prvi vrsti so se zvišale najemnine stanovanjem; prehrana je poskočila za tri odstotke. Cene obleki in kurjavi so pa ostale približno enake. Draginja se najbolj pozna v Rimu, Milanu in Benetkah, kjer je vse za 6 odstotkov dražje kot lani.

Tržaškega

Nabrežina:

S SEJE OBCINSKEGA SVETA

Na ponedeljkovi redni seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta je župan Škerk sporočil, da je gradbena komisija prav ta dan odobrila načrt hotelirske šole, ki jo bo v kratkem pričela graditi v nabrežinskem Bregu Vsedržavna ustanova za strokovno usposabljanje trgovskih delavcev (ENALC). Skupni izdatki za ta dela bodo znašali približno 500 milijonov lir.

Nato je župan poročal, da je komisar za jusarska zemljišča dr. Palermo dal povoljno mnenje za prodajo kakih 100 tisoč kv. m medvejskega jusarskega zemljišča tovarni papirja v Štivanu. Dr. Palermo je tudi pristal, da si medvejski jusarji z izkupičkom nabavijo drugo zemljišče v bližini Tržača, tako da ne bo oškodovana njihova živinoreja. Kot znano, namerava tovarna papirja zgraditi med Štivanom in Medjo vasjo kakih 200 stanovanj za svoje delavce.

Ravnateljstvo družbe štivanskih papirnic je pred dnevi sporočilo občinski upravi, da je pripravljeno zaposliti od 20 do 25 delavk in še nekaj delavcev iz devinsko-nabrežinske občine v Tržaški predilnici, ki se nahaja na področju Industrijskega pristanišča v Žavljah. Podjetje je pripravljeno tudi skrbeti za brezplačni prevoz delavcev od Nabrežine do Trsta. Kdor se za to delo zanima, naj se čimprej zgleda v Uradu za delo v Nabrežini.

Svet je nato sprejel odborov predlog, naj se stalež občinskih uslužbencev razširi za še eno mesto. Novi uslužbenec bo skrbel za delo na pokopališčih. Svetovalec dr. Škerk je naprosil odbor, naj se zanima za vsaj zasilno popravo poti iz Trnovice proti Brjam.

Poročilo o proračunu

Zatem je odbornik Josip Terčon poročal o izdatkih proračuna za tekoče leto. Odbornik je podrobno razčlenil posamezne postavke in ugotovil, da se letos predvideva približno 20 milijonov izdatkov več kot lani. Skupni izdatki znašajo nekaj nad 163 milijonov lir. Za plače uslužbencem in za socialne dajatve je predvidenih 30 milijonov in 500 tisoč, za zdravstvo in socialno skrbstvo 16 milijonov, za javna dela pa 20 milijonov. Za strokovne in osnovne šole bo občina izdala nekaj nad 17 milijonov, za otroške vrtce pa nad 15 milijonov.

Za smetarsko službo, ki jo namerava uprava izpopolniti zlasti v turističnem predelu občine, je določenih 6 milijonov 500 tisoč lir.

V proračunu je nadalje predvideno na jetje 43 milijonov lir posojila za gradnjo otroških vrtcev v Devinu in Šempolaju. Kei znašajo skupni dohodki 123 milijonov 671 tisoč lir, predvidevajo nekaj nad 41 milijonov primanjkljaja, katerega naj poravnata država.

Razpravo o proračunu bodo nadaljevali na prihodnji seji, ki bo v torek, 20. t. m.

Zgonik:

V SOBOTO RAZPRAVA O OBCINSKEM PRORAČUNU

Zgoniški občinski svet se bo sestel na redni seji v soboto, 17. t. m. Glavna točka dnevnega reda bo razprava o proračunu tekočega leta. Kot smo zvedeli, predvideva osnutek, ki ga je sestavil občinski odbor, nekaj nad 10 milijonov lir dohodkov in 31 milijonov izdatkov, tako da znaša primanjkljaj, katerega naj poravnata država, približno 21 milijonov lir.

Na dnevnem redu je tudi imenovanje občinskih zastopnikov v Zdravniški, živino-zdravniški in tehnični konzorcij ter v Konzorcij za pobiranje trošarine. Svet bo nadalje razpravljalo o predlogu za ustanovitev komisije, ki naj določi pravilnejše odmerjanje občinskih davkov, in imenoval svoje zastopnika v Šolski patronat.

POKRAJINSKI SVET

Na torkovi seji tržaškega pokrajinskega sveta so svetovalci potrdili odborov sklep, da se uredijo pokrajinske ceste, ki gredo skozi Šempolaj, Mačkovlje, Boljunc, Sv. Barbaro in Čampore.

Na seji je svetovalec NSZ inž. Pečenko predlagal, naj svet obsodi teroristično dejavnost OAS v Alžiriji in Franciji ter naj zahteva, da vlada ostro nastopi proti agentom te teroristične organizacije, ki se nahajajo v Italiji. Med njegovim govorom so misovski svetovalci pričeli vpiti in končno zapustili sejno dvorano. Predsednik Delise pa je dejal, da sicer obsoja vsako nasilje, vendar ta problem ne spada v pristojnost pokrajinskega sveta.



OBVESTILO KMETOVALCEM!

Kmetovalci, ki se nameravajo okoristiti z državnim prispevkom za nakup poljedelskih strojev (zakon št. 454 z dne 2. junija 1961 — Zeleni načrt), morajo predložiti Kmetijskemu nadzorništvu v Trstu, ulica Ghega 6/I. prošnjo, kateri je treba priložiti proračun za stroj, ki ga nameravajo kupiti, in izveleček posestne pole.

V potšev prihajajo samo tiste prošnje, ki bodo predložene nadzorništvu pred nakupom kmetijskega stroja ali orodja.

Beneška Slovenija

CEDAD

V našem Starem mestu, tako smo res po starem imenovali Cedad, doživljamo, da se marsikaj počasi spreminja in obrača na novo. Gre počasi, pa vendarle gre, kot tisti tat na sir, ki jo je pobrisal iz na pol podrte jetnišnice. Gospodje na sodnji so zato prišli kar na odločno misel, ki naj prepriča vsak poskus uiti iz luknje še tako prebrisanemu tičku. In kaj so sklenili? Jetnišnico bodo odpravili — pa ne bo več mogel nihče pobegniti, ker zaporov kratkoma ne bo več. Za njo ne bo nihče jokalo. Po takih poslih bomo hodili v Videm, kjer ni kaznilniško poslopje takšna podrtija, kot je bila v Čedadu.

Pa pustimo šalo na stran. Tudi naš občinski svet je sklenil, da se mora mesto vsaj nekoliko modernizirati. Namesto ječe, bodo popravili bolnišnico. Vendar pametna misel! Ministrstvo za zdravstvo je že dalo pet milijonov v ta namen.

Občina je pa postavila v proračun za leto 1962 sto milijonov lir, namenjenih za javna dela. V prvi vrsti bo prišla v poštev poprava cest. Med temi tudi pot iz Čedada v Prapotno. Na koncu moramo reči, da se nekaj le giblje.

IBANA

Prejšnji teden se je pripetila našemu sedemu 60-letnemu Jožetu Makoriču precej huda nesreča. Na cesti s Prapotna proti Ibanu so ga našli kraj ceste v popolni nezavesti in v mlaki krvi. To se je zgodilo v petek ponoči. Z vojaškim bolniškim avtom so ga prepeljali v čedaško bolnišnico. Tam so zdravniki ugotovili, da ima prebito lo-

Občni zbor Kmečke zveze v Trstu

V nedeljo je bil v prostorih trgovinske zbornice v Trstu redni občni zbor Kmečke zveze. Zborovanja se je udeležilo veliko število kmetovalcev, kar pomeni, da se kmetje danes živo zanimajo za svoje probleme in za svojo strokovno organizacijo. Zborovalce je v odsotnosti predsednika Jožeta Škrka pozdravil Jože Bizjak, kmetovalec in župan na Repentabru. O problemih zveze in kmetijstva na Tržaškem pa je obširno govoril zvezni tajnik inž. Josip Pečenko.

Po tajnikovem poročilu se je razvila živahna razprava, v katero so posegli številni zborovalci ter se dotaknili najrazličnejših vprašanj; ki zadevajo tukajšnji kmečki življenj.

Na koncu zborovanja je bil izvoljen nov zvezni odbor, v katerega so bili izvoljeni povsini vsi stari člani, ter je bila sprejeta resolucija, ki jo objavljamo v daljšem izveleku.

Občni zbor najprej ugotavlja, da se kmetijstvo na Tržaškem nahaja v težkem položaju. Za dvig kmetijske proizvodnje in za izboljšanje kulturnih, gospodarskih in socialnih prilik tukajšnjih kmetov, Kmečka zveza zahteva:

a) da se na Tržaškem izvaja Zeleni načrt ob upoštevanju tukajšnjih prilik in da se povišajo sredstva na razpolago v skladu z zahtevami, izraženimi v sklepih državne kmetijske konference, tako da bodo tudi mali kmetje deležni otipljivih podpor za vsa tista nujna dela, katera mislijo opraviti za izboljšanje stanovanjskih in proizvodnih prilik;

b) da se vodi ustrezna politika, ki naj jamči kritje proizvodnih stroškov, ki so na našem področju mnogo višji kot v ostalih predelih države;

c) naj se izboljša socialno skrbstvo tako, da se prizna dohodek iz kmetijstva kot delovni dohodek in v skladu s tem naj se izvede znižanje davčnih bremen v korist našega revnega kmetijstva;

č) naj se izboljša socialno skrbstvo tako, da se poviša kmečka pokojnina, da se prizna neposrednim obdelovalcem pravica do zdravil in pravica do družinskih doklad;

d) naj se vodi pravilna prosvetna politika ob upoštevanju dejstva, da slovenski kmetje predstavljajo na našem področju večino kmečkega prebivalstva. Zaradi tega naj se brez odloga ustanovi kmetijska strokovna šola s slovenskim učnim jezikom.

Na koncu je občni zbor izrekel priznanje izvršnemu odboru zveze za opravljeno delo ter novemu odboru poveril nalogo, da tudi v bodočnosti tesneje sodelujejo z Zvezo malih posestnikov, da »čimprej dozori pogoji za združitev vseh kmetovalcev v enotno borbo za skupne koristi.«

NADŠKOF AMBROSI — ODSTOPILO

V soboto popoldne je nadškof Hijacint Ambrosi sklical vse kanonike v kapiteljsko dvorano pri stolni cerkvi. Zbranim dostojanstvenikom je naznanil izredno novico, da je podal ostavko na svoje visoko mesto.

Novica se je takoj raznesla po mestu in je zbudila precej osuplosti in raznih tolmačenj. Goriški nadškof je že lani prosil sv. očeta, naj ga zaradi visoke starosti, dosegele preko 75 let, in šibkega zdravja razreši službe in naj jo poveri mlajši moči. Papež je nadškofovo prošnjo sedaj uslišal. Msgr. Ambrosi je prišel v Gorico po smrti nadškofa Margottija, ki je umrl 31. julija 1951. Najprej je vodil nadškofijo kot apostolski administrator. Naslednje leto ga je sv. stolica imenovala za goriškega nadškofa. Dne 16. marca je slovesno prevzel vodstvo nadškofije. Te dni poteka torej deset let, odkar je msgr. Ambrosi v Gorici.

Msgr. Ambrosi bo ohranil položaj visokega cerkvenega dostojanstvenika kot naslovni nadškof Anhijske v Mali Aziji. Do imenovanja novega nadškofa je poverjen z dolžnostjo apostolskega administratorja, msgr. Soranzo pa kot njegov delegat. Ko bo goriška stolica zasedena, se bo msgr. Ambrosi umaknil v kapucinski samostan, ker pripada temu redu.

TRZIC

Kakor se zdi, je prišlo v tržiških ladjedelnih do delnega sporazuma s stavkajočimi uradniki in njim izenačenimi delavci. Končna pogajanja so trajala v Rimu tri dni. Sporazum pa nikakor ni takšen, kot so si

- Kanalska dolina

banjo in hud možganski pretres. Ni pa še ugotovljeno, ali je Makorič po nesreči padel na tla, ali ga je povozil kak brezvesten šofer, ki jo je po nesreči naglo odkuril.

SOVODNJA

Po dolgem času se bodo tudi pri nas začela nekatera javna dela, ki že dolgo časa pogrešajo delovnih rok. V bližnjih dneh bodo začeli izravnavati zemljišče, kjer bo stalo novo občinsko poslopje. To delo je še v sklopu delovišč, ki imajo namen odpo- moči nezaposlenim v zimskem času. Sliši se, da znaša nakazilo za ta dela približno en milijon in pol lir.

SENCJUR

Dve hudi nesreči na cesti sta se pripetili v naši bližini. Zgodilo se je kar sredi vasi Senčjur (Sanguarzo), da sta dva naša rojaka poškopila z lastno krvjo asfaltirano cesto, ki pelje iz Beneške Slovenije v furlansko ravnino. Prvi je Tone Sjego, reven brusač iz Rezijanskega kota. S svojim ro- potuljastim kolesom, ki je obenem kolo in njegova »fabrika«, se je peljal domov. Pa pridirja od zadaj avto in ga, nič hudega slutečega, trešči na trdo cesto. Revež se bo moral precej časa zdraviti v bolnišnici.

Podobna nasreča se je pripetila tudi Janezu Kovacevščaku iz Dolenjega Tarbija. Peljal se je na motornem kolesu na trg v Čedad. Ko je mož najmanj mislil, se je znašel na tleh zastran neprevidnosti ali brzine neznanega avtomobilista. Nekaj tednov bo moral tudi on ležati. Človek se res vpraša, ali je vedno večje število cestnih žrtev znak napredka ali brezumne naglice.

ga pričakovali uslužbenci. Zdi se, da je bolj kot majhen obliž na veliko rano. Nekatero večje sindikalne organizacije (FIOM) ga zato niti niso sprejele.

SOVODNJE

Po vseh naših občinah imamo, kakor je pač znano, svoje občinske zdravnike. Zdravnik mora kakor duhovnik z ljudstvom čutiti in ga razumeti, če naj opravlja svoj vzvišeni poklic tako, da bo v dobro ljudstvu, za katerega je postavljen. Tu pa ni že dovolj, če je izvrsten strokovnjak v svojem poslu. Poznati mora tudi jezik svojih bolnikov, da jim lahko jasno in točno svetuje in jim daje navodila za zdravljenje. Z njimi, zlasti s starejšimi, se mora znati vsaj toliko pomeniti v njih jeziku, da se bodo sporazumeli. V nasprotnem primeru se lahko zgodi, kakor se je marsikje že, da bolnik ni dobro vedel, ker ni razumel, kakšna navodila, mu je zdravnik sploh dal. Zato je treba takim nedostatom na kakšen način odpravi.

STEVERJAN

Večkrat beremo v Novem listu o slabem stanju cest v Beneški Sloveniji. Menimo pa, da ni pri nas, vsaj kar se tiče dveh glavnih cest v Steverjan, nič boljše. Že ob zadnjem deževju se je vsula cesta, ki pelje z Oslavja na naš vrh. Novo deževje je tla še bolj razmehčalo, da kmalu ne bo moč hoditi niti po stezi nad cesto.

Zato je naše občinarje prav razveselilo, da so se slovenski pokrajinski svetovalci tako zavzeli za naše ceste. Na zadnji seji pokrajinskega sveta sta svetovalca Marinčič in Makuc govorila o njih. Prvi se je zavzemal za to, da bi pokrajina vzela v oskrbo cesto skozi Grojno. Ono čez Oslavje pa naj bi upravljala goriška in steverjanska občina. Naša občina je na ta predlog že pristala. Podrta cesta pa je potrebna popravila ne glede na to, ali bo pokrajinska ali občinska.

POKRAJINSKI SVET

V soboto popoldne je pokrajinski svet v Gorici razpravljal dve uri o prometnih žilah v pokrajini. K besedi so se oglašili skoro vsi svetovalci, ki so predlagali vsak za svoj okraj, katere ceste naj bi prevzela pokrajina in katere so najbolj potrebne popravila. Razprava o cestah je bila le nekako nadaljevanje prejšnjih sej, na katerih se je tu vprašanje že obravnavalo in so se tudi že sprejeli nekateri sklepi.

Na koncu se je pokrajinski svet sklenil, da bo sprejel v svoje področje cesto, ki pelje od Devetakov v Doberdob in Ronke; druga cesta, ki postane pokrajinska, je ona čez Oslavje v Steverjan in do bloka; tretja pa v Angoris, Červinjan - Romans. Svetovalci so tudi pooblastili odbor, naj razpiše dela za vzdrževanje kraških in furlanskih cest v iznosu 24 in pol milijona lir.

RUPA

Prejšnjo nedeljo bi se bila kmalu zgodila huda nesreča domačinu Juriju Pahorju. Mladenič, ki je po poklicu več zidar, se je peljal na motorju s prijateljem Buzzijem v mesto. Na tržaški cesti, v bližini Ribijeve avtopostaje, je stal na desni neki avto, kateremu se je zadaj dirjajoči drugi avto u-

Iz Goriške

maknil na levo. Ko je že bil mimo, je vozač odprl vrata na levo stran proti cesti, prav v tistem hipu ko je Pahor privozil. K sreči, da je vozil počasi. Vendar je s pedalom trčil ob avto tako, da je padel in se potolkel po bradi in nogah. Prijatelj na zadnjem sedežu je pa bil huje ranjen, ker se je z gležnjem udaril v sprednji odbijač. Zdraviti se bo moral nekaj tednov. Vsega pa je krivo neprevidno odpiranje avtomobilskih vrat proti cestni strani.

Zdaj se pa moramo pritožiti tudi nekoliko zaradi naše ceste, ki pelje od gostilne v sredo vasi k vodnjaku. Že dobre štiri mesece se ni nihče pobrigal za ta kos poti. Kadar pa kdo zavozi v jame z vespo ali s kolesom, da ga zbode v trebuhu, takrat pa se le pojezi tudi na rupenske občinarje. Upamo, da se bodo naši občinski možje tudi za te luknje pobrigali.

KULTURNI VECER

V torek popoldne je obiskal Gorico književnik Tone Seliškar iz Ljubljane. Plodoviti mladinski pisatelj, ki je napisal že dvajset mladinskih knjig, je v prosvetni dvorani bral odlomke iz svojih del. Ob koncu se je razvil pomenek med pisateljem in mladino, zlasti dijaki, ki so se v lepem številu udeležili literarnega večera.

Seliškar je nastopil tudi v Pevmi in v Doberdobu, kjer ga je poslušala predvsem mladina.

»JEZ SE JE PODRLA«

Pod tem naslovom je sklicala v nedeljo ob enajstih dopoldne pokrajinska organizacija novofašističnih misovcev javno politično zborovanje v kino dvorani Verdi. Že dva dni prej so z zvočniki in trošenjem letakov vabili goriške meščane, naj pridejo poslušat poslanca Michieli-Vitturija. Res je občinstvo napolnilo dve tretjini prostora v kino dvorani. Dosti je bilo radovednežev, ki bi radi zvedeli, kakšni jezovi se spet podirajo.

Poslanec je poslušalcem pojasnil v grmečem govoru, da se je podrl jez, ki je branil, da bi se komunistična povodenj razlila po Italiji.

Podrta pa da sta ga Fanfani in Moro, ki sta se povezala s socialisti in ne z misovci. Neki poslušalec je pripomnil, da je bila priložnost dana prav te dni, ko je bila poroka v hiši rajnega duceja. Potem se je govornik zaganjal v ustanovitev samoupravne dežele Furlanije-Juljske krajine in jo je prikazal kot veliko nevarnost za italijanstvo obmejnih krajev. Proti koncu dolgega govora je ošvrknil tudi socialiste, ker so zagrešili vnebovpijoč greh, in sicer ker so glasovali za zakonitev slovenskih šol!

Kaj imajo slovenske šole opravka z odprtjem na levo in podobnimi vprašanji, res ne vemo.

Glasbena šola

Obnovila se je šola Glasbene Matice v Gorici. Gojence vpisujejo na sedežu Slovenske prosvetne zveze v Gorici, Ulica Ascoli 1 — telefon 24-95.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Naključje in arheologija

Tudi naključje včasih pripomore do odkritja neprecenljivih arheoloških zakladov. To se je pred kratkim zgodilo v Grčiji. Pri gradnji ceste med Solunom in Langalasom so našli na dve grobnici iz tretjega stoletja pred Kristusom, ki sta vsebovali predmete izrednega arheološkega pomena.

V enem izmed grobov so našli na kose zlatega venca, našli pa so tudi zlate gumbce, precej bronastih in lončenih vaz, pa tudi posode iz stekla in alabastra, med katerimi sta bila tudi velik mešalni vrč in kelih. Še bogatejša pa je bila vsebina druge grobnice, v katero so bili položili nekega vojaškega poveljnika, kar dokazuje popolna vojaška oprema, ki so jo našli v njej, s ščitom, čelado, mečem, sulico in lokom. Najvažnejšo najdbo v tej grobnici pa predstavlja izredno lepa mešalna vaza, visoka 80 cm, ki je mojstrovina brez primere in so jo označili arheologi za edinstveno na svetu. Prevečena je z zelenim blagom, da bi se bolje ohranila, ter ima dva bronasta ročaja ter je okrašena z bronastimi reliefi, ki prikazujejo plesalke v različnih držah. Okrog te vaze so našli tri bronaste kipe plesalk in kipec Satira, visok 30 cm, poleg tega pa še velik zlat venec z ornamentami in 60 cm dolg

Zbor evropskih pisateljev v Florenci

V Florenci so se zbrali z vseh strani Evrope ugledni pisatelji in umetniki, da se udeležijo občnega zbora in nato kongresa Evropske skupnosti pisateljev. Med drugimi so prispeli turški pesnik Nazim Hikmet, angleški pisatelj John Lehmann, Mihaj Neiuć, predsednik društva romunskih pisateljev, Hans Lyngby Jepsen, predsednik društva danskih pisateljev, nemški pisatelj Hermann Kesten, več čeških in slovaških pisateljev, ukrajinski pesnik Nikola Bajan, ki je tudi podpredsednik vrhovnega Sovjeta, predsednik društva jugoslovanskih pisateljev Tanasije Mladenović, portugalska pisateljica Maria Agustina Bessa Luis, in mnogi drugi. Vseh udeležencev je nad 300. Občni zbor se je začel v nedeljo v florentinski mestni hiši, v navzočnosti župana La Pire.

NEOBJAVLJENA DELA E. HEMINGWAYA

Vdova Ernesta Hemingwaya je prinesla te dni s seboj v New York rokopise štirih moževih romanov in več desetih novel, z namenom, da bi jih objavila. Nobeno teh del ni bilo še natisnjeno do danes. Kot sama pravi, je Hemingway cenil ta svoja zadnja dela, vendar pa bo prepustila drugim, da presodijo, koliko so vredna.

Po Hemingwayevi smrti — umrl je, kot znano, 2. julija lani v kraju Ketchum v Idaho — je njegova vdova prebila mnogo časa s prebiranjem moževih rokopisov. Nekatere je morala tudi šele iskati v krajih, kjer je Hemingway dalj časa prebival: na Floridji in na Kubi.

Med štirimi romani, ki so ostali v rokopisu, je eden, ki spominja na roman »Starec in morje«. V drugem romanu prikazuje Hemingway pariško življenje v dvajsetih letih tega stoletja. Tretji roman je sestavljen iz vrste osnutkov za opise bitk druge svetovne vojne v Evropi. Četrty roman pa je nekaka interpretacija Afrike v literarnih slikah. Zdi se pa, da Hemingway teh svojih del še ni smatral zrele za objavo.

Publikacije UNESCO o ruskih ikonah

Najnovejša in zadnja knjiga umetniških barvnih reprodukcij organizacije UNESCO je posvečena ruskim ikonam, ki so se pojavile kot dela domačih umetnikov v ruskih cerkvah že v 12. stoletju. Največji razcvet je pa umetnost ikon dosegla v Rusiji med 14. in 16. stoletjem. Najlepše ikone so bile v Moskvi, Novgorodu in v raznih samostanih. Med ikonami monumentalnega sloga, katerih lepota se čudijo strokovnjaki vsega sveta, so dela slovitega ruskega ikonografa Dionizija iz 15. stoletja. Kot znano, je organizacija UNESCO v svoji zbirki umetniških reprodukcij, s katerimi hoče seznaniti širši svet z največjim in malo znanim umetniškimi deli raznih dežel, izdala že več podobnih knjig, med katerimi so tudi srednjeveške freske Srbije in Makdonije.

in 1 cm širok zlat trak, v katerega so bile vdolane čudovito izdelane podobe živali in glave Satirov. Tlak te grobnice je iz marmorja, stenc pa so vložene z lesom.

Na kraju teh najdb so začeli s sistematičnim odkopavanjem, ker menijo, da je bilo nekaj tam vojaško pokopališče. Prav v tistem kraju je prišlo namreč do dveh velikih bitk med nasledniki Aleksandra Velikega, kot poročajo zgodovinarji.

Gorica bo dobila državni arhiv

Po mnogih težavah bodo končno v Gorici le zgradili poslopje za novi državni arhiv. Stavbišče je že izbrano. Stavba bo stala v ulici don Bosco, to je nekoliko vstran od najživahnejšega mestnega prometa. Zgrajena bo v racionalnem slogu in bo tako prostorna, da bo za dolgo zadostovala za shrambo arhivskega materiala, ki je zdaj razpršen po raznih krajih in ponekod tudi slabo shranjen.

S tem bo izpolnjena huda vrzel, kajti Gorica je bila doslej ena izmed redkih pokrajinskih središč, ki ni imela svojega državnega arhiva. Novi arhiv pa bo opremljen z najmodernejšimi sredstvi, tudi za fotoreprodukcijo, tako da bo zgodovinsko gradivo v njem najbolje obvarovano. Ni izključeno, da bodo v zgradbi novega arhiva shranili tudi drug arhivski material, še druge goriške arhive, katere zdaj hranijo v raznih drugih mestih in jih doslej niso mogli prepeljati nazaj v Gorico, ker niso imeli prostora zanje.

DEQUEL NA RAZSTAVI CERKVENE UMETNOSTI

Znani tržaški kipar Oreste Dequel sodeluje te dni na kolektivni razstavi v galeriji »L'Agostiniana« v Rimu, ki jo vodijo patri avguštinci in prirejajo v njej samo razstave cerkvene umetnosti. Motiv sedanje kolektivne razstave je »Sveti Pavel«. Dequel razstavlja kip v patinirani terracoti, ki prikazuje sv. Pavla oziroma Savla pri padcu.

Na razstavi sodelujejo tudi zelo znani italijanski umetniki, kot so Attardi, Carlo Levi, Sergio Selva, Omiccioli, Purificato in mnogi drugi.

Oreste Dequel je dovršil svoje umetniške študije v Ljubljani. Doma je iz Kopra.

Tržaški orkester spet na festivalu v Spoletu

Tudi letos se bo tržaški filharmonični orkester udeležil Festivala dveh svetov v Spoletu, kot že vseh treh prejšnjih spoletskih festivalov. To potrjuje, da si je pridobil tržaški simfonični orkester v mednarodnem glasbenem svetu že zelo lep ugled, kar je razvidno tudi iz mednarodne kritike.

Odkrili so novo Van Goghovo sliko

V Parizu so identificirali še eno Van Goghovo sliko, ki ima naslov »Mož s pipo«. To je verjetno zadnja slika, ki jo je Van Gogh naslikal med svojim bivanjem v bolnišnici za duševno bolne v Saint Remy-de-Provence, kjer je bil od maja 1889 do maja 1890. Kmalu potem je napravil samomor, ne da bi bil še kaj naslikal. S tem se je še povečalo število Van Goghove umetniške zapuščine. Polemika o tej sliki je trajala šest mesecev. Odkril jo je slikar Jean Kirsch. Van Gogh sam je dal to sliko za zavitek tobaka nekemu svojemu judovskemu prijatelju, po imenu Achille. Petdeset let pozneje je Achille, ki je bil na begu pred Gestapom, ponudil to sliko neki svoji prijateljici. Njega so poslali v koncentracijsko taborišče, od koder se ni vrnil. Slikar Jean Kirsch, ki je velik občudovalec in poznavalec Van Goghovih slik, je videl to sliko v stanovanju Achiellove prijateljice, gospe Thiollat, in ni dvomil, da je Van Goghova. Na hrbtni starni slike je napisana beseda »Tobaks«, in kot so ugotovili strokovnjaki, je pisava Van Goghova. Slikar je zabeležil to besedo na sliko najbrž z namenom, da bi ne pozabil, da jo namerava zamenjati za tobak. V tednjih razmerah, ko je bil bolan in skrajno reven, si

Jazz festival v Sanremu

Od 23. do 25. marca bo trajal sedmi mednarodni jazz-festival v Sanremu, na katerem bo nastopilo nad 60 solistov iz devetih držav in okrog ducat orkestrrov. Med solisti bo največ Italijanov, Francozov in Američanov. Ameriški jazz bodo zastopali med drugimi kvartet črnškega pianista Kenta Drewa in belega alt saksofonista Herba Gellerja, v katerem igra baterist Larry Ritchie. Na festivalu bo sodeloval tudi najboljši francoski basist Pierre Michelot. Tudi Anglija bo poslala svoj najboljši Jazz-ansambel, namreč kvintet tenor saksofonista in vibrafonista Tubbyja Hayesa.

»GLASBENI MAJ« V FLORENCI

Letošnji »Glasbeni maj« v Florenci bo trajal od 12. maja do 23. junija. To po že 25. florentinska glasbena prireditel. V mestnem gledališču in v Teatru Della Pergola bodo uprizorili Traettovo opero »Antigone«, Mozartovo »Idomeneo« in Paissiellovo opero »La molinara«. Ob koncu glasbenega maja bodo uprizorili v parku Di Boboli Gluckovo opero »Ifigenija na Tavridi« v izvirnem nemškem besedilu.

Poleg tega so na sporedu glasbenega maja še danski baleti, ki jih bodo prvič izvajali v Italiji, koncert Seksteta Boccherini in še razni drugi koncerti.

Karajan je zmagal

Dirigent Herbert von Karajan je »privolil« v to, da spet prevzame svoje mesto kot umetniški ravnatelj dunajske državne Opere, s katerega je odstopil prejšnji mesec. To novico je objavilo avstrijsko ministrstvo za prosveto, ki je popolnoma kapituliralo pred Karajanom. Ostavko pa je umaknil pod pogojem, da bo Opera dobila novega upravnega ravnatelja, za katerega so imenovali profesorja Walterja Ericha Schäferja, bivšega glavnega ravnatelja württenberškega gledališča v Stuttgartu.

UMRL JE ZGODOVINAR PIETRO TOESCA

V Rimu je umrl znani umetnostni zgodovinar prof. Pietro Toesca, član akademije Dei Lincei.

Kot univerzitetni profesor je deloval najprej v Florenci in potem v Rimu. Predaval je o srednjeveški, o renesančni in moderni umetnosti. Napisal je med drugim »Zgodovino italijanske umetnosti«, pa tudi študije o florentinskem slikarstvu 14. stoletja.

ALBERT CAMUS — KLASIK

Pariška Sorbonna je podelila pred nedavno smrtno ponesrečenemu Nobelovemu nagajencu Albertu Camusu naslov »klasika francoskega jezika«. Univerzitetni svet Sorbonne je sklenil, da dela Camusa ne bodo samo obvezno berilo za študente francoske književnosti, ampak da lahko jemljejo iz Camusovih del tudi teme za pismene izpite kandidatov za višja učna mesta.

namreč ni mogel kako drugače preskrbeti tobaka. Zdaj pa je vredna ta Van Goghova slika vsaj 100 milijonov lir.

ODKRITO STARODAVNO KRŠČANSKO MESTO

Sredi puščave vzdolž ceste Aleksandrija-Marsa Makrit v Egiptu je odkrila arheološka odprava, ki jo sestavljajo učenjaki nemškega inštituta in koptovskega muzeja v Kairu, razvaline starodavnega mesta Abu Mina. To je bilo cvetoče krščansko-koptovsko središče v četrtem stoletju po Kristusu. Uničili so ga muslimanski osvajalci. Prve arheološke raziskave na tistem kraju je opravil že neki nemški arheolog pred več kot 50 leti. Zdaj pa so izkopali tako pomembne najdbe, da ni več dvoma, da so odkrili nekdanje krščansko mesto, ki se je raztezalo, kot so že ugotovili, na površini 800 ha. Našli so tudi ostanke cerkve, v kateri je bil pokopan egiptovski svetnik mučenec Mina. Cerkveni strop so podpirali izredno lepi granitni stebri v starodavnem egiptovskem slogu, po vzorih iz templja Karnak v Tebah. Koptovski patriarh Ciril je že naznanil, da bo dal zgraditi v Abu Mini cerkev na čast mučencu Mine.

GOSPODARSTVO

Reorganizacija višjega kmetijskega pouka

Sole navadno opravljajo pionirsko službo, ker kažejo nova pota v bodočnost, ker rišejo bodočnost tako, kot bi morala biti. Zato so šole sredstvo za napredek, ali bi vsaj morale biti. Čeprav redko, vendar se tudi zgodi, da šole ovirajo napredek, ker se niso razvijale vzporedno z duhom časa, oziroma ker jih je življenje prehitelo. To se danes na primer dogaja s kmetijskimi fakultetami na vseučiliščih v Italiji, a prav gotovo tudi v drugih državah, kjer kakšni starokopitni profesorji nočejo videti napredka na vseh poljih, posebno pa v kmetijstvu. Zahteva po modernizaciji pa je splošna in taki starokopitneži modernizacijo lahko le nekoliko zadržujejo in ovirajo, a je ne morejo zaustaviti.

V Italiji se sedaj pripravlja reorganizacija in modernizacija višjega kmetijskega po-

uka in v ta namen je bilo že več sestankov kmetijskih strokovnjakov, profesorjev in docentov na visokih kmetijskih šolah. Tak sestanek je bil tudi 22. februarja v Rimu, kjer so bili že postavljeni različni predlogi, v kateri smeri naj se kmetijsko visoko šolstvo reorganizira.

Predvsem so se izrekli, naj bo pouk bolj življenjski in naj ustreza praktičnemu delovanju kmetijskega strokovnjaka sredi kmetijske proizvodnje. V prvi vrsti je potrebno dati večji poudarek kemiji, ki naj se razdeli na 4 predmete: splošno kemijo, organsko kemijo, kmetijsko kemijo in rastlinsko kemijo. Najvažnejši predmet in središče vsega znanja visokošolca je rastlinska patologija z žužkoslovjem (kmetijska entomologija). Predmet o rastlinski proizvodnji mora upoštevati v večji meri izsledke mendelizma in ustvarjanje hibridov - križancev.

Več ali manj se morajo modernizirati vsi predmeti, ki jih učijo na visokih kmetijskih šolah. Splošna pa je tudi zahteva, da morajo visoke šole organizirati dopolnilne tečaje za bivše slušatelje, ki bi tako zvedeli, kaj je novega pri dotičnih predmetih. Ti dopolnilni tečaji bi bili skoraj obvezni. Obvezni vsaj za tiste, ki bodo v javnih službah. Z uvedbo krajevnega ali občinskega agronoma bodo tako in tako skoraj vsi diplomirani agronomi zaposleni v javnih službah.

Kaže, da se bo s temi vprašanji v kratkem bavil ministrski svet.



Maslo - margarina

Že pred vojno je margarina hudo konkurirala maslu, po vojni pa se je konkurenčni boj še poostiril. V Belgiji in na Nizozemskem potrošijo mnogo več margarine kot masla. Zdi se, da je tako tudi v Sovjetski zvezi. Konkurenčna sila margarine tiči v dveh dejstvih: je mnogo cenejša kot maslo, v dobroti pa prav malo zaostaja za maslom. Vendar se opaža, da gospodinje sežejo po maslu, če je med cenama le majhna razlika. Na Nizozemskem in v Belgiji dobivajo izvozniki posebno nagrado za izvoženo maslo, kar bi pomenilo, da vlada podpira potrošnjo margarine. Ni pa temu tako: vlada potrebuje tuje valute za uvoz drugega blaga.

MLETJE SENA V MOKO

Krmilne moke so danes visoko v časti, ker se z njimi lahko pripravljajo posebne krmilne mešanice, a za krmljenje goved ni priporočljivo mletje sena. Premnogi poskusi so dokazali, da se govedo najbolj okoristi s senom, ki je zrezano na dolžino 10 do 15 cm. Takšno seno goveda dobro prežvekujejo in izkoristijo, mnogo bolje kot krajše zrezano ali celo zmleto seno. Mletev sena je le v toliko opravičena, ker se žival brani uživati nekatera stebila in rastline, katere zametuje. S pretiranim krmljenjem mok nastanejo pri prežvekovalcih večkrat prebavne motnje in čestokrat se pojavi tudi napenjanje (meteorizem).

Kako pravilno negujemo vrtnice

To ni pisano za vrtnarje, ki vrtnice prodajajo, marveč za naše kmečke in delavske družine, ki vsadijo kakšen grm vrtnic sebi v veselje, domačemu domu in naselju pa v okras. Pravilno oskrbovana vrtnica je zelo hvaležna in z obilnim cvetjem poplača vsako opravljeno delo. Zanemarjene vrtnice ostanejo pač take in je mnogo bolje, da jih ne sadimo, če nimamo namena skrbeti zanje, jih negovati in čuvati. Med lepimi vrtnicami pa bomo z lahkoto pozabili na tegobe življenja in si umirili naše razrvane živce.

Vrtnici najprej pripravi najbolj ustrezno mesto. Kakovost zemlje ne igra posebne vloge. Zemlja ne sme seveda biti pretežka ilovica in taki primešaj 1/3 peska. Zemlja ne sme tudi biti preveč peskovita in taki je potrebno primešati težke ilovnate zemlje.

Skopaj jama, kamor boš zasadil vrtnico. Ta jama mora biti precej velika, najbolje 1/2 m v vsako smer. Pri kopanju jame odstrani kamenje, predvsem pa korenine prejšnjih rastlin. Take korenine v zemlji segnijo v širijo korensko plesen, zaradi katere novosajena vrtnica ne more uspevati in se celo posuši.

Potem zasadi vrtnico, in sicer takole: Najprej rastlinico pripraviš s tem, da ji odrežeš nalomljene korenine, druge pa prikrajšaš na kakšno ped dolžine. Tudi nadzemeljski del skrajšaj na nekaj oči. Nato položi na dno skopane jame velike vile dobro vdelanega hlevskega gnoja, ga lepo razprostri in pokri z dobro zemljo, ki bo zabranila koreninam, da ne bodo v neposrednem stiku s gnojem. Nato premešaj nekaj zemlje z drugim gnojem in kakšnimi 100 grami enega izmed sestavljenih umetnih gnojil (concima complessi). Postavi v jama sadiko, pokrij ji korenine z dobro zemljo, potem pa zasuj s prej premešano in pognojeno zemljo. Končno zemljo okoli sadike zatlači in nato zalij.

Kar se vrtnice same tiče, je najlaže vzgajati grmičasto, laže kot v obliki drevesca. Vrtnice pa moramo obrezati poleti in v je-

seni: poleti vsakokrat, ko je odcvela, prikrajšamo poganjek — ki je cvel — na 4-6 oči. Konec jeseni, ko so vrtnicam že odpadli listi, skrajšamo vsem poganjke na nekaj oči in takrat odstranimo poganjke, ki kvarijo obliko, navadno kozarčasto. Jeseni ali pozimi vrtnico okoplamo in pognojimo. Najboljši je vedno dobro dozorel hlevski gnoj ali pa tudi dozoreli mešanec (kompost). Če teh ni, se zadovoljimo z nekoliko sestavljenega umetnega gnojila.

Spomladi in tudi še poleti se neredko pojavijo na vrtnicah listne uši, katere je pač potrebno uničiti in v ta namen je v trgovinah vse polno pripomočkov (nicol, nicosan, tiogamma, carposan, toxfid itd.). Večkrat napade vrtnice tudi neka belkasta plesen. Proti tej moramo vrtnico žveplati z navadnim žveplom. To moramo večkrat ponoviti, vsaj 4-krat vsakih 14 dni.

ŽENA IN DOM

Uspeh pri pletenju

Gotovo se vam je že primerilo, da po dolgem pletenju niste bile zadovoljne z izidom, čeprav ste uporabljale za to delo najboljšo volno in si zamislile čeden kraj. Dobra volna in čeden kraj pa ne zadostujeta, ker je še nešteto malenkosti, ki jih morate pri pletenju upoštevati, ako hočete doseči zaželen uspeh.

Izbrati je treba najprej dober kraj, ki ustreza širini in velikosti jopice ali puloverja, ki ga želite napraviti. Pleteni del morate od časa do časa polagati na kraj in se prepričati, če popolnoma ustreza njegovi širini in dolžini.

Preden začnete s pletenjem, napravite poskusni vzorec, tako da nasujete 10 do 20 petelj in pletete kakih 7 cm. Vzorec nato položite na kraj in izračunajte, koliko petelj morate nasnuti; če ima n. pr. vzorec iz 10 petelj 6 cm širine, kraj pa je 60 cm, morate nasnuti 6x10 petelj, to je 60 petelj. Pletiti ne smete pretrdo, ker pletenje potem ni elastično in niti toplo, pa tudi ne prerahlo, ker bi v tem primeru pletenje izgubilo svojo obliko. Pomagajte si lahko tako: ako trdo pletete, izberite si debelejšo pletilko, če pa mehko pa izberite tanjšo.

Ako želite ravnati po popisu, ki ga dobite v kakšni reviji, vedite, da morate skrbno upoštevati vse, kar je predpisano, naj si bo to glede debelosti pletilk, kakor tudi glede volne. Ako spreminite samo za pol milimetra debelino pletilk, se včasih zgodi, da pokvartie izbrani model.

Kako pa likamo pletenino? Napletene dele položite na desko za likanje nad papirnatim krajem in jih pripnete z iglami. Čez pletenje položite ožeto krpo in likate tako, da ne spustite likalnika na pletenje, ampak ga držite v zraku tik nad njim. Ako hočete, da bosta dva dela popolnoma enaka, ju sešijte skupaj ob robovih in ravnate tako, kot da bi bil en sam kos.

Pletene dele sešijete skupaj z isto volno, tako da lice obrnete navznotraj, spnete skupaj dele z velikimi vbodi, jih pomerite in popravite, če so posamezni deli preširoki in šele nato sešijete skupaj z vbodi, ki ne smejo biti pretesni.

Da ne bo pozneje razočaranja zaradi barve, vedite, da se svetlejša in žive barve prilagajajo vitkejšim postavam, močnejše ženske pa naj nosijo temnejše barve. Ene in druge naj se lepo ujemajo z barvo krila, ki ga boste nosile.



Peta usode

R. B.

3

»Gospod Frankovič,« se je Rajko začudil. »On je. Pokazal mi je vilo, kamor me je za nečoj povabil.«

»Dobra priložnost,« je menil žagar. »Ti ljudje, ki so prišli v našo dolino, bodo nekoč še zelo vplivni.«

Rajko ni na te besede ničesar odgovoril. Pekimal je z glavo in odšel. Spraševal se je, ali je srečanje le gol slučaj ali so to pota usode. Še pred nekaj minutami ga je tlačila zavest, da je brez službe, zdaj se mu pa morda nudi dobra priložnost. Ah, če bi dobil dobro mesto, bi se mu odprla pot do ljubljenskega dekleta.

»Takoj bova stopila pred oltar, ljuba Dragica,« je skoro na glas pomislil.

Razkošen sprejem je pripravil tovarnar Lipič za svoj šestdesetletni rojstni dan. V velikih sobanah so se zbrale dame in gospodje, v sijajnih večernih oblekah. Stežaji so ponujali izbrana vina in jedila.

Že dopoldne se je pripeljala gospodarjeva soproga s hčerko.

»No, da, za nekaj ur počitka je prav lepo v tem Tihem dolu,« je pozdravila elegantno oblečena gospa svojega moža. Da bi se pa morala za več časa skriti v to luknjo, nak, tega pa ne, ljubi možek!« Hčerka Ani je prikimala na te besede.

Gospa Neda Lipičeva je s poroko z bogatim tovarnarjem dosegla svoj cilj. Vedno si je želela biti bogata in imeti na razpolago vse, kar si poželi srce. Sedaj je nosila dragocene pariške kroje, na migljaj je imela na razpolago kopico slug, srečna se pa kljub obilju ni počutila. Razmerje z možem je postalo tako hladno, da je le za las manjkalo do preloma.

»Tvoje mnenje mi je dovolj dobro znano,« je odgovoril tovarnar z nekim očitkom ženi in pastorki. »Prosim vaju pa, da se v teh prostorih izkažeta vredni imena, katero nosita.«

S čudnim nasmeškom na obrazu se je obrnil, ne da bi kdo povabljenih sploh za pazil razgovor med zakoncema. Znal se je obvladati kot diplomat. Nihče ni videl njegovega jeznega obraza. Najraje bi obhajal svoj rojstni dan brez žene in hčerke, toda ni se hotel dajati v zobe ljudem. Prav zadnje čase je navezal važne trgovske stike in vsake osebne čenče bi mu lahko škodovale.

Dva gospoda različne starosti je pozdravil prav pristrčno.

»Prav vesel sem vajinega obiska; tudi moja žena se čuti počaščena.« Besede mu niso šle zlahka od srca, toda moral je tako govoriti, ker sta bila to oče in sin. Ta se je pa zelo zanimal za Ani. Prav vseč bi mu bilo, če bi mogel pastorko kmalu oddati iz hiše. Morda bi se potem tudi njegovi odnosi do žene boljšali. Dokler bo imela Neda hčerko pri sebi, bo poznala samo njo. Imel je pa še drug vzrok, da bi omožil hčer. Tovarna Maksa Brenka je stala prav poleg njegove. On pa je vedno mislil, kako bi podjetje razširil, zato se je zanimal za Brenkovo tovarno.

»Verjamem, da se obe dami veselita današnjega dne, gospod Lipič,« se je oglasil Hari, Brenkov sin, z oljnatim, a neprijetnim glasom. »Predvsem gospodična hčerka.«

Gledal je skozi odprta vrata po sobanah. Nenadoma se je zazdelo, da je našel, kar je iskal, ker se je dvignil s poklonom in odšel.

»Pustiva mladega, naj teče,« se je posmehal tovarnar Brenk. »Mladina je mladina, tudi mi smo bili taki.«

»Kajpada, kajpada, dragi prijatelj,« je pritrdil hišni gospodar. Trenutek je molčal, nato pa je vprašal:

»Povejte mi ali bi mi mogli pomagati iz trenutne zadrege? Potrebujem sposobnega

tehnika, ker sem prevzel nova dela. Seveda, imel bi vodstven položaj.«

»Inženirja?«

»Hm, saj prav tak mi manjka.«

»Kako bi bilo s Harijem?«

»Z vašim sinom,« se je začudil Lipič. Tovarnar je prikimal: »Sina, da, mislim. Prav rad bi, da bi se še kje drugje izuril. Razen tega pa mislim...« Malce je počakal kot v zadregi. »No, pa kaj govoriva naokoli. Saj veste, da bi bila to moja srčna želja.« Pomežiknil je in nadaljeval: »Sam ne bom več dolgo časa zmogel. In če bo moje podjetje skupaj z vašim... no, to bi res bilo nekaj.«

»Ni napačna misel,« je odgovarjal gospod Lipič, a ne tako navdušeno kot njegov sobesednik. Ni hotel še razodeti, na kaj misli.

»Oh, oprostite, moram pozdraviti novega gosta, ki sem ga izrecno povabil.«

Pohitel je k vhodu, kjer se je pravkar pojavil Rajko Prašnik in se v zadregi ogledoval okrog sebe.

»Držali ste besedo,« mu je stopil naproti hišni gospodar. »Prav veseli me. Gotovo me še poznate.«

»Gospod Lipič,« je prijazno pozdravil Rajko in se je vljudno priklonil.

»Dobrodošli še enkrat. Trčiva s to čašo šampanjca na najino poznanje, ki upam, da ne bo kratkotrajno.«

Tovarnar je znal mojstrsko voditi razgovor in pozvedeti, kar je hotel, ne da bi se izpraševani zavedal. V nekaj minutah je od Rajka slišal, za kar ga je poklical. Ni mu pa povedal, kaj želi od njega in se je čez nekaj časa oprostil:

»Moram posvetiti nekaj trenutkov tudi drugim gostom. Saj ne boste jezni, gospod Prašnik? Poprej vas bom pa še seznanil z mojo hčerko. No, poglejte, pravkar prihaja sem.«

Ani je res prihajala iz sosedne sobane.

»Ravno prav prihajaš, Ani,« jo je oče ogovoril s prisiljeno prijaznim obrazom.

»Ne bi ostala malo v družbi gospoda Prašnika? Jaz moram pozdraviti še druge goste.«

(Dalje)

Toda oni ni dolgo govoril. Nenadno je prenehal, ne da bi odvrnil oči od njega. Tudi drugi so molčali. Potem je pokazal na usta in napravil s svojo temno roko zanikalno kretnjo, češ: ne znaš govoriti, in Krushnik se je skoro razveselil, ker je razumel ta znak in ker je bilo to prvič, da je dojel misel teh človeških bitij. Nasmehnil se je in ponovil znak. Zdaj so nekako oživeli tudi drugi, kot da je vse vzdramil iz otrplega strmenja tisti odrešilni starčev znak. Nekateri so se celo nasmehnili v svoje dolge brade, kot se mu je zdelo, vendar pa se jim je takoj spet vrnil zaskrbljeni in resni izraz. Začeli so se pogovarjati med seboj in Krushnik spet ni ničesar razumel, čeprav je pozorno vlekel na ušesa.

Njihovo razpravljanje je bilo dolgo in čez nekaj časa se je naveličal stati ter je sedel na enega izmed velikih, zgoraj umetno zglajenih kamnov, ki so stali okrog, ne da bi se bil kdo izmed starcev zmenil za to. Medtem ko so živahno žlobudrali med seboj v svojem nerazumljivem jeziku, se je pozorno oziral naokrog, da bi natančno spoznal svoj položaj. Vsekakor mu bi to prej koristilo kot škodilo, si je rekel. Presodil je, da mora imeti votlina zagotovo še en in bližnji izhod v drugi smeri. Kaj bi bilo, če bi jo ubral s skokom preko ognja in kar skozi skupino starcev proti tistemu drugemu izhodu, je pomislil. Toda zakaj bi to storil? Saj je vendar zato tu, ker se je odpravil iskat ljudi 13. tisočletja. In zdaj jih je našel. Treba je le poguma in potrpežljivosti.

Povzatek iz vesolja

E. Z.

51.

Ni mu bilo treba dolgo čakati, ker se je krog starcev nenadoma razmaknil in oni z najdaljšo brado mu je pokazal z roko, naj sede na enega izmed kamenitih sedežev okrog ognja. Potem so vsi nekaj hipov molčali. Najstarejši si je zamišljen gladil brado, kakor da se pripravlja govoriti, pa ne ve, kako bi začel. Potem se mu je nasmehnil in pozvonil z zvončkom, ki ga je imel pri nogah. Tedaj se je skoro neslišno prikazala odnekod iz teme mlada ženska s pladnjem, na katerem je nosila kovinske kupe in nekako steklenico ali vrč iz terakote. V siju ognja je videl, da je imela lep, a temen obraz, kot mešanke med belci in črnci. Bila je oblečena v dolgo pisano krilo in nekako bluzo brez rokavov, kar je spominjalo na naše nekdanje Indijke in nekoliko tudi na naše Judinje, kot so bile prikazane svoj čas v ilustracijah Svetega pisma. Težko si je predstavljal, da je to dekle iz 13. tisočletja. Opazil je, da ji je zadrževala roka, ko mu je na starčev namig ponudila kupo pred vsemi drugimi. Radovedno jo je ponesel k ustnicam. V njej je bilo nekako močno, aromatično žganje. Žgalo je, a ni bilo slabo.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

PREDSTAVLJAMO VAM NEKATERE REPREZENTANOE, KI BODO IGRALE V ČILU

Evropa ali Južna Amerika?

Ceprav nas do začetka tekem za svetovno nogometno prvenstvo loči še nekaj mesecev, so športni časopisi že zdaj prenapolnjeni raznih komentarjev, pregledov in ugibanj o končnem izidu tega velikega tekmovanja. Zanimivo je, da večina evropskih strokovnjakov sodi, da bo naslov prvaka ostal v Južni Ameriki, medtem ko se Amerikanci bojijo Evrope.

V Evropi trdijo, da bo v Čilu zelo trda predla evropskim moštvom, in to zaradi spremembe podnebja, južnoameriškega vzdušja na tleh, najbolj pa zaradi odlične igre teh moštrov usnjene žoge. Za Evropejce je glavni favorit Brazilija, kateri sledita Argentina in Urugvaj, medtem ko iz Evrope upata na končno zmago le Sovjetska zveza in Anglija.

Južnoamerikanci stalno vprašujejo in anketirajo vse mogoče ljudi, od časnikarjev, nogometnih strokovnjakov, trenerjev in igralcev do preprostega ljudstva. Res je, da je večina prepričana v zmago Brazilije, toda mnogi so v tem oziru zelo črnogledi. Južnoamerikanci menijo, da so njihova moštva utrujena, ker preveč nastopajo. Bojijo se, da bo ta »izčrpanost« prišla do vrhunca prav v Čilu. Južnoamerikanci se najbolj bojijo Sovjetske zveze, ki je pred kratkim dosegla velike uspehe (premagala je Argentino, Urugvaj in Čile). Tudi Anglija in Španija sta zanje trd oreh; »outsider« pa sta Jugoslavija in Italija.

Večina reprezentanc je že začela svoje priprave, zato je dobro, da si ogledamo, kako te potekajo.

BRAZILIJA — Glavni favorit tekmovanja je brez dvoma sedanjí svetovni prvak: Brazilija, katere ugled je še vedno neokrnjen. Brazilija je zelo dobro igrala v zadnjih letih, Urugvaj in Nemčija, svetovna prvaka leta 1950 in 1954, pa sta po nepričakovanih zmagah doživljali grenke poraze in številna razočaranja.

Letošnje moštvo, ki ga vadiata izkušeni Vicente Feola in Ajmore Moreira, je zelo vigrano. Edini problem predstavlja izbira nogometašev. Zanimivo je, da so Brazilci začeli priprave že takoj po zmagi na Švedskem. Izbrali so najprej približno 400 nogometašev in postopoma izluščili 30, od katerih bodo izbrali 22, torej tiste, ki bodo igrali v Čilu. Brazilija bo pred nastopom na svetovnem prvenstvu odigrala vrsto prijateljskih tekem z Argentino, Walesom in Portugalsko in verjetno še proti Peruju in Ekvadorju.

Strokovnjaki menijo, da je letošnja postava sicer šibkejša od tiste, ki je nastopila na Švedskem, in od tiste, ki je leta 1950 izgubila v zadnjih minutah prvenstvo (tedaj so nastopali razni prvaki: Ademir, Jair, Zizinho, Bauer itd.), a je bolj učinkovita in »praktična«. Zdej se Brazilci brigajo le za prodorno igro. Pri njih je način igranja »4-2-4« že zdavnaj propadel, kot je pri njih prva propadla znana »diagonala«; Brazilci igrajo zdej preprosteje, toda hitreje in odločneje.

Kako bodo prvaki igrali? V vratih bo verjetno mladi Manga, ali stari Gilmar (33 let). Obramba bo sestavljena iz odločnih branilcev, kot sta 32-letni Djalma Santos in 36-letni Nilton Santos, a na ti mesti čakajo tudi dobri branilci Marinho, Joel, Aldemar in mlada nada Balbosinha. Srednji branilec bo verjetno 32-letni Bellini, ali mlada De Maria in Mauro. Zito (30 let) bo verjetno igral skupno s Calvetom (24 let) ali z Altaïrom, čeprav je na razpolago več dobrih igralcev, kot sta Geraldo in Zocimo. Napadalna vrsta bo verjetno tako sestavljena: Garrincha (30 let), Didi, Amarildo, Pele, Zagallo. Peleja vsi poznamo, saj je najboljši nogometaš na svetu. Trenutno je prvi na lestvici strelcev prvenstva S. Paulo in njegovo moštvo Santos je na prvem mestu. Odlični strelci so mladi Amarildo. Ne smemo pozabiti, da ima Brazilija še vrsto drugih odličnih napadalcev, kot so: Dorval, Chinesinho, Gerson, Mengalvio, Quarentina, Coutinho, Henriquez in Pepe. Vava je trenutno zelo slab in bo težko igral v Čilu. Tridesetletni Zagallo, levo krilo, ni posebno blesteč, toda Brazilija ga lahko zamenja s Pepejem, ki ima zelo močan strel. Didi je star 35 let, a Chinesinho komaj čaka, da ga zamenja. Marsikateri sodijo, da bi Brazilija lahko nastopila z dvema enajstoricama, ki bi bili obe zelo

močni in ki bi se lahko obe uvrstili v finale. Zaradi take možnosti izbire nimajo Brazilci skrbi, kdo bo igral, če se slučajno ta ali oni nogometaš poškodejo.

SOVJETSKA ZVEZA — Glavni nasprotnik Brazilije je močna postava Sovjetske zveze. Gre za vigrano enajstoročje, ki se trenutno nahaja v odlični formi. Na zadnji turneji je z lahkoto premagala južnoameriške reprezentance: Argentino, Čile, Urugvaj. Sovjeti se zelo resno pripravljajo na svetovno prvenstvo. V vrsto priprav spada tudi turneja, ki jo je naredila Sovjetska zveza prav po Južni Ameriki. Sovjeti že več mesecev opravljajo skupne vaje. Izbrani nogometaši ne bodo nastopali na državnem prvenstvu, ki se bo začelo maja meseca, da bi se tako še bolje pripravili na tekme v Čilu. Sovjetska zveza bo imela nič manj kot 12 poskusnih tekem, od katerih omenjamo srečanja s Švedsko (18. aprila), z Urugvajem (27. aprila) in Madžarsko (3. maja). Sovjeti bodo verjetno prvi odpotovali v Čile, da bi se tako bolje prilagodili tamkajšnjemu podnebjju.

Kaj bi rekli o postavi? Ta bo sestavljena iz spo-

sobnih, odločnih, hitrih in praktičnih igralcev, ki streljajo z vseh mest. Najboljši igralci so vratar Jašin, brez dvoma najboljši vratar na svetu, ter napadalci Ponedelnik, Meski, Mestreveli in Ivanov, edini nogometaš iz postave, ki je igrala 1958. leta na Švedskem.

ANGLIJA — Precej možnosti na uspeh ima tudi odločna enajstoročja Anglije. Strokovnjaki menijo, da je ta postava ena izmed najboljših na svetu. Napad bo zelo vigran, saj ga bodo sestavljali izredni nogometaši, kot so: Douglas, Greaves, Hitchens, Haynes in Charlton. Na razpolago pa so še Eastman, Byrne, Thomas, Pointer in drugi mladi nogometaši. Stebra obrambe sta krilca Flowers in Robson. Ostali branilci pa so Mc Neil, Armfield in Swan. Dobri rezervi sta Wilson in Kay. V vratih bo igral odlični Springett.

Strokovnjaki sodijo, da bo ekipa igrala v Južni Ameriki važno vlogo, čeprav se prej ne bo neposredno spoprijela z nobeno ekipo, razen Švice, ki bo sodelovala na svetovnem prvenstvu (igrala bo prijateljske tekme proti Škotski, Avstriji in Peruju), in čeprav je tradicija svetovnih prvenstev za Anglijo vedno slaba. Leta 1950 sta jo izločili Španija in ZDA (!), leta 1945 Urugvaj in leta 1958 Sovjetska zveza in Avstrija. Angleži se bojijo, da se bo to tudi letos ponovilo v Čilu, čeprav razpolaga s postavo, ki po igri lahko zasenči slavo moštva, v katerem so igrali izkušeni nogometaši: Wright, Matthews, Franklin, Swift, Mortensen, Finney, Scott itd. Moštvo je zdej mlajše in prodornejše. Vsi pričakujejo nastope Greavesa in Interjevega napadalca Hitchensa.

(Dalje prihodnjič)

a. t.

KDO

bo nabral največ točk?

(3. ugankarski natečaj NOVEGA LISTA z nagradami)

Zamotana vprašanja

(Vsako vprašanje: 5 točk)

KOSARA GRAHA

Gospodinja bi rabila 3 ure, da bi zluščila veliko košaro graha, če pa bi se spravil nanj njen sinček, bi delal 6 ur. V kolikem času bi opravila delo skupaj?

MOST IN AVTO

Šofer tovornega avtomobila se ustavi pred 10 m dolgim mostom. Prometno znamenje pred njim dovoljuje največjo obtežbo 12 ton, kamion s prikolico pa ima 16 ton. Kako naj si pomaga, da bo prišel čez most brez nevarnosti?

SOFERSKI IZPIT

120 prosilcev se je prijavilo za šoferski izpit. Prestati so morali dve preizkušnji. Prvi del je obsegal pregled telesnih sposobnosti, drugi del strokovno znanje. 75 prosilcev je uspešno prestalo prvi del izpita, 55 drugi del. Iz obeh skupin jih je 38 naredilo celotni izpit. Koliko prosilcev ni opravilo ne prvega ne drugega izpita?

SKRITI DATUM

Iz nekega starega pisma: »Dragi prijatelj! Datum tega pisma boš moral sam uganiti. Število dni je za četrtno manjše od števila mesecev in število mesecev za četrtno manjše kot število let brez tisočice in stotic. Tak datum je samo enkrat v stoletju. Katerega dne je bilo napisano pismo?»

GLEDALISKA PREDSTAVA

Pri neki gledališki predstavi je bila prodana samo tretjina vstopnic. Če bi pa prodajali vstopnice po 100 lir in ne bi zahtevali 200 lir, bi prodali vse karte in bi dobili še 20.000 lir. Koliko sedežev je imelo gledališče?

ARABSKI ŽREBCI

Šejk Sulejman je imel nekaj prekrasnih arabskih žrebcev. Nekoč ga je obiskal prijatelj iz daljne dežele in mu prinesel dragocena darila. V zameno mu je Sulejman podaril tretjino svojih žrebcev in še tretjino žrebca, zase je obdržal samo enega. Koliko žrebcev je imel Sulejman?

ZAMOTANE DRUZINE

V nekem mestu živijo možje Kos, Vravec in Sraka. Eden od njih je samec, dva sta poročena z ženo. Tončka in Urško. Mlajša od niju ima hčerko Liziko. Tončka ne pozna Srake. Kos je 15 let starejši od svoje žene in je začel hoditi v šolo istega leta kot Sraka in Tončka. Kateri pari spadajo skupaj in katera žena je Lizikina mati?

Ali veste?

MISELNE ENACBE

(Vsak odgovor 2 točki)

Ugotovite razmerje med prvim parom pojmov in dodajte besedi za enačajem ustrežajočo rešitev.

1. Teleskop : astronom = stetoskop : x, 2. Jugoslavija : Beograd = Kolumbija : x, 3. Leningrad : Petrograd = Oslo : x, 4. I. svetovna vojna : Sarajevo = II. svetovna vojna : x, 5. Klavir : Liszt = violina : x, 6. Rastlinstvo : flora = živalstvo : x, 7. Evropa : Mont Blanc = Južna Amerika : x, 8. Goethe : Faust = Dante : x, 9. Amerika : Kolumb = Severni tečaj : x, 10. Ekvador : Quito = Avstralija : x

KATERI JE PRAVILEN?

(Vsak odgovor 1 točka)

1. Katero je glavno mesto Siama? (Bangkok, Saigon, Hanoi).
2. Kakšne smrti je umrl pesnik lord Byron? (V boju, od bolezní ali v dvoboju).
3. Kdo je napisal dramo »Strahovi«? (Ibsen, Miller ali Schiller).
4. Kdo je avtor romana Rdeče in črno? (Flaubert, Zola ali Stendhal).
5. Katero mesto leži ravno na ekvatorju? (Quito, San Paolo ali Singapur).
6. Kdo je rekel Alea iacta est! (Pompej, Katon ali Cezar).
7. V kateri operi je glavna ženska oseba Amelija? (Moč usode, Trubadur ali Ples v maskah).
8. Katera znanost se ukvarja z razvojem glasov? (Fonetika, morfoloģija ali akustika).
9. Kateri otok ima obliko obrnjenega Apeninskega polotoka? (Nova Zelandija, Filipini ali Japonska).
10. Kateri kipar je ustvaril kip Mislec? (Rodin, Michelangelo ali Meštrovič).

KOLIKO STE RAZGLEDANI?

(Vsak odgovor 2 točki)

1. Ali je bilo leto 1900 prestopno? 2. Kdo je prej umrl Cervantes ali Shakespeare? 3. Kaj je Ornipiter? 4. Ali se zvok hitreje širi po zraku ali v vodi? 5. V kateri državi je mesto Antofagasta? 6. Zakaj moli pes jezik iz gobca, kadar mu je vroče? 7. Kako imenujemo tekočo gmofo v zemeljski notranjosti? 8. Kaj je kafilerija? 9. Kdo je bil Johann Heinrich Pestalozzi? 10. Kateri angleški kralj je bil ujet v Avstriji?

Vse reševalce naprošamo, naj rešitve pošljejo do 22. marca



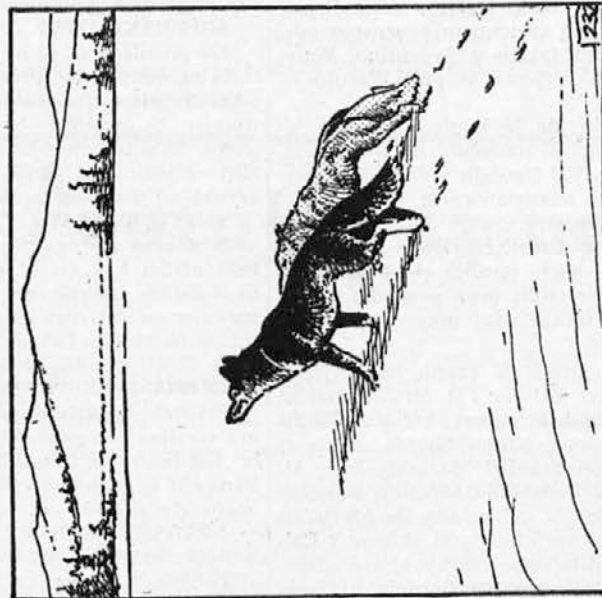
229. Potem je Paul Weyman dvignil glavo in začel pisati dolgo pismo dekletu v mesto, kjer je na mestu nekdanje samotne hišice že stala velika banka v sredini mesta in kjer so nekdanjo prerijsko pokri- le hiše, tovarne in železnice. Ko je zaprl kuverto, je tiho vstal in stopil iz koč. Na nebu mu je me- žikalo milijon zvezd.



230. Počasji je stopil h kletki. Poslušal je in se smeh- ljaj. Slišal je tiho praskanje: Siva je grebla po preč- kah svoje ječe. Kazan je stal ob njej in ji z žalost- nim cviljenjem dopovedoval, da je njeno delo za- man. Mož se je nasmehnil še bolj. Spomnil se je na dekle in s sekiro razklal dve prečki. Obe živali sta se napatili v svobodo.



231. Najprej se je iz kletke splazila Siva. Potem je počakala, da je prišel Kazan. Za trenutek, dva sta obstala, potem pa sta skupaj, z ramo ob rami ste- kla v gozd. Weyman je globoko dihal in gledal za njima. »Vedno v dvoje,« je mrmral, »vedno v dvo- je — dokler eden od njiju ne bo dočakal smrti.« Bil je zadovoljen.



232. Kazan in Siva sta hitela proti severu, proti svo- bodi, toda tudi proti najhujšim dnevom, ki so ju čakali v mrzli divjini. Dolgo sta tekla in niti po- mislila nista na hrano in prenočišče. Potem se je oglasila lakota. Toda čudno: vsaka sled, ki sta jo onazila v snegu, ju je privedla do mrtve, otrple živali.



233. Onadva pa sta hotela živega plena. Previdnost ju je svarila in slepa Siva je že čutila nevarnost. Tudi ljudje, redki prebivalci visokega Severa, so že izvedeli zanjo in se ji umikali v brezglavem strahu: bežali so pred smrtno, pred kozami, ki so napadle indijanska plemena in se širile tudi v bele naselbine.



234. Trakovi rdečega blaga, obešeni visoko nad dre- vesa, so opozarjali popotnike, da so v hišah v bli- žini zavladale koze. In marsikdaj, ko se je Kazan, opozorjen od rahlega vonja po dimu, obrnil v novo smer, je zagledal goreče koč, ki so se podirale v požrešnih plamenih. Mrz je postal zaveznik bolezn- ni. Živo srebro je padlo pod 40 stopinj.

Za
naše
najmlajše

39



J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:
M. MUSTER